

INSTITUTIONEN FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

Dnr V 2017/406

Åtgärdsplan för utbildningen på forskarnivå

Med utgångspunkt i bedömarutlåtandet för utbildningen på forskarnivå, Institutionen för språk och litteraturer (SPL) vid Humanistiska fakulteten daterat 2018-12-04, och efter diskussion med institutionens beredningsgrupp för forskarutbildning och forskning, ledningsgruppen samt doktorandföreningen vid institutionen, föreslår SPL ett antal åtgärder för att utveckla utbildningen på forskarnivå. Bedömargruppens ledamöter var generellt mycket nöjda med institutionens forskarutbildning ("very favourably impressed"). Föreliggande åtgärdsplan fokuserar de punkter i utlåtandet där bedömargruppen specifikt rekommenderar ett fortsatt förbättringsarbete. Vad gäller de punkter som bedömargruppen framhåller som positiva, avser institutionen att behålla dem (som t.ex. kursen i vetenskaplig praktik där konferensdeltagande ger poäng) samt att arbeta vidare i samma riktning som tidigare (exempelvis hålla fast vid principen att alla doktorander ska ha en extern handledare utöver den interna). I texten nedan är rekommendationerna från bedömargruppen markerade med fet stil. Framställningen börjar med en sammanfattning av forskarutbildningen vid institutionen.

Översikt

SPL har många forskarutbildningsämnen (totalt 10 stycken, varav ett par ämnen omfattar fler än ett språk).¹ Detta innebär att miljöerna är små om man bara ser till det enskilda ämnet. SPL har därför arbetat medvetet med att försöka integrera utbildningarna på olika sätt. Ett led i detta är att vi sedan 2013² har haft antagning vartannat år och därmed kunnat ta in lite större grupper av doktorander vid ett och samma tillfälle (11 nyantagna 2013, 9 2015, 8 2017). De deltar gemensamt i introduktionsveckan, har ibland deltagit samtidigt i fakultetsövergripande kurser osv. De har också mentorer bland de "äldre" doktoranderna, som inte nödvändigtvis kommer från samma ämne som de själva. Vi utnyttjar också SPL:s samlade handledarkapacitet till att få fram den mest lämpade handledaren i förhållande till doktorandens ämne. För närvarande är t ex en docent i franska handledare för två doktorander i engelska med avhandlingsämnen riktade mot lärande.

¹ Sedan något år tillbaka ingår ämnet spanska i Romanska språk, efter att tidigare ha varit ett eget forskarutbildningsämne men med en närmast identisk ASP.

² Före 2013 utlystes doktorandanställningar på fakultetsnivå, inte på institutionsnivå.

Kommentarer till bedömagruppens rekommendationer

Institutionen arbetar kontinuerligt med att försöka **öka närvaron av både doktorander och forskare/lärare**, bland annat genom att lyfta frågan i medarbetarsamtalen. Institutionen har sedan tidigare **all information samlad i ett nyhetsbrev** som kommer i början av varje vecka, samt ett antal s.k. **info-luncher** per termin där prefekten informerar om aktuella frågor och alla anställda är välkomna att delta (och att ta med sig egen mat) och ställa frågor. Över häften av de anställda brukar komma på dessa träffar. Nyhetsbrevet och info-luncherna är utöver de vanliga personalmötena som äger rum ca 3ggr per termin, samt den årliga institutionskonferensen. Dessutom har vi efter rekommendation påbörjat en serie **lunchmöten (brown bag meetings) för handledarkollegiet**. De har hittills inte varit lika välbesökta som de mer 'officiella' info-luncherna, men eftersom det är första terminen detta genomförs hoppas vi på större uppslutning i framtiden. Doktoranderna har fört diskussioner kring att lägga in en återkommande fikastund för alla doktorander varje vecka för att på så vis uppmuntra till närvaro. Inplaceringarna inför den kommande flytten är nu klara och SPL har valt att sätta alla doktorander tillsammans i två områden – ett område på plan 4 och hela SPL:s del av plan 5 kommer att vara en 'forskarvåning'. Här sitter de flesta doktorander, forskare med externa projekt samt viceprefekt för utbildning på forskarnivå. Slutligen undersöker viceprefekten för utbildning på forskarnivå hur andra institutioner arbetar med problemet med låg närvaro.

En annan av rekommendationerna gäller **strävan efter god sammanhållning** både inom doktorandgruppen och mellan doktorander och institutionens lärare/forskare, som ju är intimt förknippad med arbetet för **ökad närvaro**. Här har institutionen anordnat en doktoranddag, som vi ämnar göra till ett årligt inslag i institutionens aktiviteter. Vid det senaste tillfället ägnades halva dagen åt karriärplanering, medan andra halvan bestod i att doktoranderna presenterade sina avhandlingsprojekt för varandra, handledare och alla institutionens intresserade forskare/lärare. Dagen var välbesökt från SPL:s sida, men tyvärr kom ingen av fakultetens andra doktorander, trots att det framhölls i den gemensamma kalendern att alla var välkomna. Tanken är att liknande sammankomster ska äga rum varje år men med olika teman och under olika former – kanske till och med en 'doctoral retreat' där doktoranderna läser delar av varandras verk. Ett annat steg i arbetet med att öka sammanhållning och närvaro och även i arbetet att nå ut till alla är att ha **parallell information både på svenska och engelska**. Detta gäller nu närmast framförallt informationen om den kommande flytten, men också i framtiden vad det gäller t.ex. e-post från administrationen. Viceprefekten för utbildning på forskarnivå undersöker huruvida det är möjligt att tillämpa sådan **parallellspråkighet på en gemensam GU-nivå**.

Vidare nämner rapporten internationalisering, **cotutelle**³ och andra **doktorandprogram**. Hela GU satsar på samarbete med the Global South (tidigare

³ Dvs. ett avtal om gemensamt ansvar och handledning för en doktorand mellan lärosäte utomlands och en fakultet vid GU.

developing countries) och institutionen följer denna utveckling bl.a. genom att undersöka möjligheten till så kallade sandwich-program⁴ för doktorander. Dessutom har institutionen utbyte med 45 Erasmusanknutna universitet. Till exempel kan doktorander ansöka om lärarutbyte och samtidigt få feedback av sin bihandledare eller annan mentor vid det utländska lärosätet. Generellt är våra ämnen (d.v.s. språk) 'internationella' och de allra flesta doktorander har tillbringat en del av sin tid under forskarutbildningen utomlands.

I och med den nya webblösning som GU lanserar under 2019 kommer vi att försöka lyfta fram cotutelle-programmet på hemsidan och tydliggöra informationen. Även forskarutbildningen som helhet kommer att få en **tydligare sökväg med färre klick**. Dessutom har institutionen en nyligen anställd kommunikatör som kommer att delta i arbetet med att **nå ut till våra målgrupper mera effektivt**.

Angående bedömargruppens förslag om att reservera tillgångar för **tillsättningar av postdoktorer och biträdande lektorer** kan förslaget tyvärr inte genomföras för närvarande av ekonomiska skäl. Institutionen håller naturligtvis med om att sådana rekryteringsformer är viktiga och hoppas att de kan bli aktuella i framtiden. I den mån det är möjligt uppmuntras forskare att inkludera postdoktorer i sina ansökningar (detta är dock svårt med tanke på bland annat Vetenskapsrådets tak på 1,5 miljoner per år). Eftermiddagen under den ovan nämnda doktoranddagen ägnades åt framtida karriärmöjligheter och information och tips om hur doktorander kan söka postdok. En forskningsrådgivare från Forsknings- och innovationskontoret vid GU kom för att informera om postdok för humanister samt gav konkreta tips på hur en ansökan kan skrivas. Fortsatt karriär och **'livet efter disputation'** är också något som tas upp på alla utvecklingssamtal med doktoranderna.

Dessutom arbetar institutionen aktivt med att söka upp och informera om vägar för att kunna anta externfinansierade doktorander. Tyvärr är det mycket begränsat med finansieringsmöjligheter inom språk och humaniora; förutom Vetenskapsrådet har vi endast funnit en sådan möjlighet: ett stipendium från Stiftelsen Olle Engkvist Byggmästare. Både denna stiftelse och VR kräver samfinansiering av institutionen (vilket institutionen planerar att tillgodose).

Institutionen har påbörjat arbetet med att revidera dokumentet Institutionens riktlinjer för utbildning på forskarnivå. Arbetet planeras vara färdigt VT19. Här kommer några av granskningens förslag att läggas in, till exempel ett **förtydligande av hur en sammanläggningsavhandling ska utformas**, bland annat vilken nivå vi kräver av de tidskrifter där artiklarna kan ingå. Denna revidering med föregående diskussioner görs i SPL:s beredningsgrupp för forskarutbildning och forskning som har månatliga möten.

⁴ Ett program där doktoranden tillbringar 50% av tiden vid sitt 'hemuniversitet' företrädesvis i the Global South och 50% av tiden vid ett svensk universitet. Dessa program sponsras bland annat av Sida.

Som ett led i arbetet med att skapa sammanhållning inom institutionens forskningsområden planerar vi att i nästa doktorandutlysning inkludera en tydlig formulering om hur det **tilltänkta doktorandprojektet knyter an till institutioners forskningsområden**⁵. Detta är också en av institutionens långsiktiga strategier - att bygga upp miljöer kring forskningsområdena. I ovan nämnda doktorandutlysning är det också tänkbart med en formulering om att en antagen doktorand **'förväntas närvara'** vid institutionen. Ytterligare led i hur doktoranderna kan stimuleras att närvara är en diskussionspunkt i nästa möte med beredningsgruppen för forskning och forskarutbildning vid institutionen.

En idé som fötts i kölvattnet av denna granskning är att institutionen kan arbeta med att sammanställa en sida där alla stipendier relevanta för våra doktorander samlas (nu finns en generell stipendiesida för hela GU) för att **underlätta utlandsförslagda perioder och internationalisering**. Det finns dessutom språkspecifika stipendier som möjligen kan vara svåra att hitta annars. Övriga vägar till finansiering av utlandsvistelse, relevanta kurser och workshops/konferenser av intresse står samlade i veckans nyhetsbrev.

Institutionen ska utse en forskare/lärare som under HT19 ska kartlägga och utvärdera möjligheter till samarbete inom **forskarskolor, både nationella och internationella**. Dessutom följer institutionen utvecklingen på GU mot ovan nämnda Global South.

Slutligen ser institutionen över **kursutbudet på forskarnivå** bland annat genom att samordna så att kurser skulle kunna **ges på engelska** men med litteratur på respektive språk. Detta kommer närmast att ske genom samläsning mellan doktorander i engelska och slaviska. Kursplanerna är under lättare revidering/standardisering inför införandet av FUBAS (ett systemstöd för kurser och kursplaner i utbildningen på forskarnivå) och bearbetas i SPL:s beredningsgrupp för forskarutbildning och forskning under VT19. En ändring är att alla doktorander i ett humanistiskt ämne kan bli behöriga till institutionens kurser och att litteraturen väljs i samråd med kursansvarig, samt att examinationen blir individuell. På detta sätt kan doktoranderna samläsa över språkämnen och även med doktorander i liknande ämnen på andra institutioner.

Malin Petzell, viceprefekt för utbildning på forskarnivå

⁵ Sedan sammanslagningen till en storinstitution har forskarna och institutionsledningen arbetat för att fokusera och finna gemensamma kompetenser som ger förutsättningar att stärka forskningsområden som kan komma att befrukta varandra inom institutionens nya vidgade gränser. I vår forskningsverksamhet arbetar vi inom fem tvärvetenskapliga och mångspråkiga forskningsområden. Inom flertalet av dessa ingår dessutom samarbete med forskare utanför vår egen institution. Det är inom dessa profiler som merparten av våra forskningsaktiviteter (seminarier, workshops, forskardagar m.m.) äger rum. För mera information se <https://sprak.gu.se/forskning/forskningsomraden>.